

Boodschap voor de 41ste Wereldcommunicatiedag, 20 mei 2007

'Kinderen en de media: een uitdaging voor de opvoeding'

Dierbare broeders en zusters,

1. Het thema van de 41ste Wereldcommunicatiedag, 'Kinderen en de media: een uitdaging voor de opvoeding', nodigt ons uit om na te denken over twee onderling verband houdende onderwerpen van immens belang. Het ene betreft de vorming van kinderen. Het andere – misschien minder voor de hand liggend, maar daarom niet minder belangrijk – betreft de vorming van de media.

De gecompliceerde uitdagingen die zich tegenwoordig rond de opvoeding voordoen, hangen in veel gevallen samen met de alom aanwezige invloed van de media in onze wereld. Als een aspect van het fenomeen globalisering en mogelijk gemaakt door de snelle ontwikkeling van de technologie, zijn de media in hoge mate bepalend voor de culturele omgeving.¹ Sommigen menen zelfs dat de vormende invloed van de media gelijkstaat aan die van de school, de Kerk en misschien zelfs wel aan de invloed van thuis. "Realiteit is voor velen dat wat de media als reëel erkennen".²

2. De verhouding tussen kinderen, media en opvoeding kan vanuit twee perspectieven worden gezien: de vorming van kinderen door de media; en de vorming van kinderen om op een goede manier met de

media om te gaan. Er is sprake van een wederzijdse verantwoordelijkheid: enerzijds de verantwoordelijkheid van de mediawereld, anderzijds de noodzaak om als lezer, kijker en luisteraar op een actieve en kritische manier van de media gebruik te maken. Binnen dit kader is het voor de culturele, morele en geestelijke ontwikkeling van kinderen essentieel om hen te leren hoe zij op een goede manier met de media kunnen omgaan.

Hoe moet dit algemeen belang worden beschermd en behartigd? Kinderen leren om op een verstandige manier met de media om te gaan is een verantwoordelijkheid van de ouders, de Kerk en de school. De rol van de ouders is van primair belang. Zij hebben het recht en de plicht om te zorgen voor een verstandige omgang met de media door het geweten

1. Vgl. Johannes Paulus II, apostolische Brief *De snelle ontwikkeling* (24 januari 2005), 3, in: *Kerkelijke documentatie (KD)* 33/7-8 (28 oktober 2005), 231-232.

2. Pauselijke Raad voor de Sociale Communicatiemiddelen, pastorale Instructie *Aetatis novae* (22 februari 1992), 4, in: *KD* 20/4 (mei 1992), 166.

van hun kinderen zo te trainen dat zij een gezond, objectief oordeelsvermogen ontwikkelen dat hen helpt om bepaalde programma's te kiezen en andere juist af te wijzen.³ Ouders dienen in die taak te worden gestimuleerd en geholpen door scholen en parochies, om ervoor te zorgen dat dit moeilijke, maar voldoende gevende onderdeel van het ouderschap door de bredere gemeenschap wordt ondersteund.

Opvoeding in het gebruik van de media moet positief zijn. Kinderen die in aanraking komen met wat esthetisch en moreel hoogstaand is, worden geholpen om een goede smaak, een verstandig oordeel en onderscheidingsvermogen te ontwikkelen. Het is hierbij van belang om in te zien hoe fundamenteel het voorbeeld van de ouders is en hoe goed het is om kinderen en jongeren te laten kennismaken met klassieke jeugdliteratuur, kunst en verheffende muziek. Hoewel de populaire literatuur zijn plaats in de cultuur altijd zal behouden, moet men op plaatsen waar geleerd wordt, niet zonder meer toegeven aan de verleiding van het sensationele. Schoonheid, een soort spiegel van het goddelijke, inspireert en stimuleert het jonge hart en de jonge geest, terwijl lelijkheid en grofheid een deprimerende uitwerking hebben op de mentaliteit en het gedrag.

Net als bij de opvoeding in het algemeen moeten kinderen bij de mediaopvoeding worden gevormd in de uitoefening van hun vrijheid. Dat is een veeleisende taak. Vrijheid wordt maar al te vaak voorgesteld als een voortdurend streven naar plezier of nieuwe ervaringen. Maar dat is een veroordeling in plaats van een bevrijding! Werkelijke vrijheid zou een mens – met name een kind – nooit kunnen veroordelen tot een onverzadigbare zoek-

tocht naar telkens iets nieuws. In het licht van de waarheid wordt echte vrijheid ervaren in een definitief antwoord op Gods 'ja' tegen de mensheid, waarbij wij geroepen worden om te kiezen, niet lukraak maar bewust, voor alles wat goed, waar en mooi is. Zo laten ouders, als hoeders van die vrijheid, hun kinderen, door ze stapsgewijs meer vrijheid te geven, kennismaken met de diepe vreugde van het leven.⁴

3. De oprechte wens van ouders en leerkrachten om kinderen op te voeden in de weg van schoonheid, waarheid en goedheid kan alleen door de media-industrie worden ondersteund in de zin dat zij wil staan voor de fundamentele menselijke waardigheid, de werkelijke waarde van huwelijk en gezinsleven en de positieve verworvenheden en bestemming van de mensheid. De noodzaak van een commitment van de media voor effectieve vorming en ethische maatstaven wordt daarom niet alleen door ouders en leerkrachten met bijzondere belangstelling en een gevoel van urgentie gezien, maar door iedereen met besef van burgerlijke verantwoordelijkheid.

Hoewel we vaststellen dat veel mensen in de mediawereld willen doen wat goed is⁵ moeten we ook erkennen dat zij die op dit terrein werkzaam zijn, te maken hebben met "eigensoortige psychologische spanningen en ethische dilemma's"⁶ waarbij de commerciële concurrentiedruk de programmamakers er soms toe dwingt om het niveau te verlagen. Iedere trend om programma's en producten te maken – tekenfilms en videogames inbegrepen – waarin onder het mom van amusement geweld wordt verheerlijkt, asociaal gedrag wordt getoond of de menselijke seksualiteit naar beneden wordt gehaald, is

3. Vgl. Johannes Paulus II, apostolische Exhortatie *Familiaris consortio* (22 november 1981), 76, in: *Archief van de Kerken* 37/1 (12 januari 1982), 57-58.

4. Vgl. Benedictus XVI, *Toespraak bij gelegenheid van de vijfde Wereldgezinnsdagen* (Valencia, 8 juli 2006), in: *KD* 34/5-6 (15 september 2006), 141.

5. Vgl. Pauselijke Raad voor de Media, *Ethiek in de media* (4 juni 2000), 4.

6. *Aetatis novae*, 19, in: *a.w.*, 175.

een perversie, en des te weerzinwekkender wanneer deze programma's ook nog zijn gericht op kinderen en adolescenten. Hoe valt dit 'amusement' uit te leggen aan de talloze onschuldige jonge mensen die zelf gebukt gaan onder geweld, uitbuiting en misbruik? In dit opzicht zou iedereen er goed aan doen om na te denken over het contrast tussen Christus die de kinderen "omarmde ... en zegende ... terwijl Hij hun de handen oplegde" (Mc 10,16) en iemand die "een van deze kleinen aanstoot geeft" voor wie het beter zou zijn "als men hem een molensteen om de hals deed" (Lc 17,2). Ik doe nogmaals een beroep op de leiders van de media-industrie om producers en programmamakers op te leiden en aan te moedigen om het algemeen belang te dienen, de waarheid hoog in het vaandel te dragen, de individuele menselijke waardigheid te beschermen en respect uit te dragen voor de behoeften van het gezin.

4. De Kerk heeft, in het licht van de heilsboodschap die haar is toevertrouwd, zelf ook de taak om de mensheid te on-

derrichten en is blij met de mogelijkheid om hulp te bieden aan ouders, docenten, mensen van de media en jongeren. De kerkelijke projecten voor parochies en scholen dienen leidend te zijn bij de mediaopvoeding. De Kerk wil in de allereerste plaats een beeld van de menselijke waardigheid uitdragen dat de kern vormt van iedere waardige menselijke communicatie. "Ik kijk met Christus en kan de ander meer geven dan de noodzakelijke uiterlijke dingen: de blik van liefde waaraan hij behoefte heeft."⁷

Vanuit het Vaticaan, 24 januari 2007, de gedachtenis van Franciscus van Sales.

Benedictus XVI

© Copyright 2007 – Libreria Editrice Vaticana / R.-K. Kerkgenootschap in Nederland

Vertaling: drs. P.C. de Die

7. Benedictus XVI, Encycliek *Deus caritas est* (25 december 2005), 18, in: *KD* 34/1 (17 februari 2006), 14.